

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

Виконала: студентка 4 курсу, групи ПНБ-41

Спеціальності 052 Політологія

(шифр і назва спеціальності)

Хрип'юк Д.І.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник доктор історичних наук,
професор політології

Марчук В. В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ УКРАЇНИ	6
1.1 Теоретичний аналіз євроінтеграційного процесу	6
1.2 Стан наукового дослідження проблеми	11
РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	16
2.1 Аналіз вимог політики євроінтеграції та політичних напрямків ЄС	16
2.2 Форми взаємодії з інституціями ЄС	22
2.3 Регіональні форми взаємодії ЄС із країнами-кандидатами	26
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	36
3.1 Перспективи України і оцінка відповідності стандартам ЄС	36
3.2 Внутрішньополітичні проблеми, що вповільнюють євроінтеграційний процес України	44
3.3 Зовнішні загрози євроінтеграційного процесу України	48
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Шлях України до тіснішої інтеграції з Європейським Союзом (ЄС) перетинається з численними сучасними проблемами, що формують регіональну динаміку та глобальні відносини. Попри триваючу протидію зовнішніх акторів, у вигляді росії та її прихильників на керівних посадах країн ЄС, приєднання України до європейських інституцій є тільки питанням часу. Головною перевагою євроінтеграції для України є зміцнення її суверенітету і територіальної цілісності та утворення нових, значних форм для регіональної стабільності та безпеки.

Крім того, в умовах сучасних викликів безпеці, таких як кіберзагрози, гібридна війна та тероризм, інтеграція України до механізмів безпеки ЄС стає все більш життєво необхідною. Співпраця з європейськими партнерами відкриває можливості для підвищення обороноздатності та стійкості проти нових загроз безпеці.

З економічного погляду європейська інтеграція відкриває для України можливості стимулювати зростання, залучати інвестиції та покращувати стандарти управління. Доступ до єдиного ринку ЄС може стимулювати економічні реформи, пом'якшити корупцію та сприяти сталому розвитку, вирішуючи ключові виклики, які заважали прогресу України.

Крім того, європейська інтеграція втілює спільні цінності демократії, верховенства права та прав людини, які є основними опорами стабільності та прогресу. Відповідність стандартам ЄС сприяє інституційним реформам, зміцненню демократичного врядування та підвищенню стійкості суспільства проти авторитарних впливів.

Євроінтеграційна перспектива України в контексті сучасних викликів і загроз охоплює взаємовплив геополітики, безпеки, економіки та цінностей. Розуміння та вирішення цієї динаміки має вирішальне значення не лише для

майбутнього України, але й для формування ширшої архітектури європейської безпеки та сприяння стабільності в регіоні.

Метою цієї роботи: є оцінка перспектив інтеграції України до Європейського Союзу в умовах сучасних викликів і загроз, аналіз потенційних переваг, перешкод і наслідків для України та ширшого європейського контексту. Виходячи з мети роботи поставлені наступні **завдання** :

- розглянути поняття євроінтеграційного процесу;
- дослідити питання євроінтеграційного процесу у науковій літературі;
- провести дослідження вимог та політики євроінтеграції ЄС;
- проаналізувати форми взаємодії з інституціями ЄС;
- виокремити форми взаємодії ЄС із країнами-кандидатами;
- описати підготовленість України до вступу в ЄС;
- охарактеризувати проблеми викликів нестабільного внутрішнього середовища країни в умовах євроінтеграції;
- оглянути зміну ставлення країн ЄС до євроінтеграційних намірів України.

Об'єктом бакалаврської роботи є євроінтеграційні перспективи України.

Предмет бакалаврської роботи є сучасні виклики та загрози євроінтеграції України.

Методологічною основою дослідження стали спеціальні та загальнонаукові методи, найважливіші для розуміння цього дослідження. У дипломній роботі застосовано наступні **методи**: емпіричний і теоретичний методи, які дають змогу оцінити загальні характеристики євроінтеграційного процесу; оглядовий метод; порівняльний аналіз; кількісні і якісні методи дослідження; прогностичний метод.

Новизна наукового дослідження: Ця робота вносить новизну, надаючи комплексний аналіз євроінтеграційних перспектив України в контексті сучасних викликів і загроз. Завдяки інтеграції багатьох методів дослідження та розгляду широкого кола питань, він пропонує ідеї та рекомендації для політиків, науковців та зацікавлених сторін, задіяних у відносинах Україна-ЄС, проливаючи світло на складності та можливості, закладені в процесі інтеграції.

Структура та обсяг дисертації. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів (вісім підрозділів), висновків, списку використаних джерел (53 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи 68 сторінки, з них 58 основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ УКРАЇНИ

1.1 Теоретичний аналіз євроінтеграційного процесу

Сучасний етап розвитку країн формується разом із глобальною і регіональною інтеграцією в певні альянси, в тому числі і економічні об'єднання. Особливою рисою теперішньої форми взаємодії є задіяння не тільки розвинутих країн, а й країн, що розвиваються. Глибше дослідження поняття «євроінтеграції» відображає історичний розвиток цього інтеграційного процесу, який з об'єднання Західної Європи, переріс у міжнародну форму взаємодії. З цього можна зробити певні висновки:

- 1) Євроінтеграція розв'язала складні питання політико-правового, соціального, економічного напрямку, з якими зустрілися країни в XX столітті;
- 2) Відображення ефективної політики та правильно обраної стратегії розвитку країн, що допомогло значно посилити економічні, політичні та наукові місця країн-учасниць;
- 3) Використання ефективних форм інтеграції, компромісу, що допомогло збільшити масштабне співробітництво [46, с. 35].

До поняття «євроінтеграції» науковці підходять з різними формулюваннями, одне з найпоширеніших є визначення А. Мартинова - «європейська інтеграція – це складний та суперечливий соціально-економічний процес налагодження тісного співробітництва європейських держав». Якщо опиратися на це визначення можна описати євроінтеграцію, як «динамічний рух», в основі якого є етапи формування та розвитку. Серед можливих етапів можна виокремити :

1. Зона вільної торгівлі - скасування мита, надання квот, тощо;
2. Митний союз – спільний зовнішній митний тариф і єдина торгівельна політика;
3. Єдиний внутрішній ринок – вільний рух капіталу, послуг і робочої сили;
4. Економічний і валютний союз – знаходження компромісу і координації в політиці країн-учасниць. Єдина валюта і грошова політика.

На нашу думку, теоретична форма євроінтеграційного процесу має розглянутися через призму історичної складової. Протягом чималого періоду, науковці на теоретичному рівні узагальнювали можливі форми майбутнього ЄС і шляхів вступу, об'єднання, розвитку, еволюції цього об'єднання.

Євроінтеграційний процес – курс державної політики, спрямований на поглиблення співпраці з країнами Європи, перейманні класичних демократичних рис, цінностей та поглибленій співпраці в економічній сфері. Форма взаємодії країн-учасниць, яка має на меті формування взаємозалежності держав, а особливо в економічній, юридичній та політичній сфері. Країни, які пройшли цей шлях протягом декад, напрацьовували підхід до розуміння та теоретичного опису процесу і напрямків політики євроінтеграції [13, с. 26].

Як зауважує доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри політології Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника В. Марчук, євроінтеграцію слід розглядати крізь призму змін у функціонуванні політичної системи, адже євроінтеграція виступає певним «...допоміжним інструментом вивчення та запозичення кращих європейських практик функціонування політичної системи на усіх рівнях [29, с. 36]. Процес євроінтеграції є одним із найбільших і найкращих прикладів подолання столітньої ворожнечі та тривалих конфліктів.

Українські науковиці, кандидати політичних наук, доценти кафедри політичних інститутів та процесів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника О. Березовська-Чміль, Ю. Кобець та М. Міщук розглядають євроінтеграцію, в контексті України, як її включення у світовий простір безпеки із

країнами, з якими вона поділяє спільні цінності та принципи, що включає відповідні зміни у всіх сферах та напрямках як на теоретичному, так і на практичному рівнях [3, с. 9].

З огляду на це, для євроінтеграції необхідні наступні чинники:

- 1) спільні цінності та принципи із країнами-членами ЄС;
- 2) зміни на всіх рівнях держави на теоретичному та практичному рівнях;
- 3) включення у безпековий простір Європи та світу як складова зміни у законодавстві та євроінтеграційного процесу в цілому.

У поглядах кандидата політичних наук В. Гладія, євроінтеграція визначена в контексті політичної, економічної, юридичної, соціальної та культурної інтеграції держав Європи [10, с. 193].

Старший науковий співробітник Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України Є. Кош виокремила три базові концептуальні теорії євроінтеграції. Розглянемо кожен із них:

Перша концепція – Європа концентричних кіл – наукова концепція, що була запропонована у французьким економістом та політологом Ж. Делором у січні 1989 р. Відповідно до даної концепції значно вищий рівень інтеграції у напрямку «центру» Євроспільноти, якими мали б стати європейські держави після утворення політичного союзу, а також господарського та валютного союзів.

Після них, згідно концепції, йдуть держави Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) – Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн, бо вони економічно та політично є найбільш наближені до країн-членів ЄС. Зовнішнє коло, за Ж. Делором, утворюють асоційовані держави, які претендують на отримання повноправного членства у складі Європейського Союзу. Останнє четверте коло утворюють держави-члени ОБСЄ, яке визначено як спільний європейський простір.

Якщо коротко, то згідно концепції Європи концентричних кіл Ж. Делора існує 4 кола, що утворюють усю євроінтеграційну мережу:

- 1 коло – центр, країни ЄС;

- 2 коло – держави ЄАВТ, які найбільш наближені до членів ЄС в економічному та політичному планах;
- 3 коло – асоційовані держави, що претендують на повноправне членство в ЄС;
- 4 коло – держави-члени ОБСЄ, як життєвого європейського простору.

Друга концепція – Європа «різних швидкостей» - концепція, назва якої вперше з'явилася у 1975 р. у звіті Тіндеманса. Відповідно до неї, існують європейські держави-члени, які не можуть або не бажають просуватися в інтеграції певних сфер в одному темпі. З огляду на це, такі процеси вимагають спеціальних заходів щоб узгодити інтереси певної групи держав.

В цілому цей звіт було відхилено, але як показали подальші події – невдалі спроби прийняття Конституції ЄС, запровадження механізму обмінних валютних операцій в ЄС все ж було допущено можливість існування Європи «різних швидкостей» [22, с. 105].

Третя концепція – Європа *a la carte* (модель «змінної геометрії євроінтеграції» або т.зв. «меню» стратегічного розвитку європейських держав) – концепційна модель європейської інтеграції, згідно із якою, кожна держава сама вирішує чи брати участь у певній інтеграційній ініціативі. Такого принципу дотримувалася Велика Британія, яка використовувала принцип *opt-out* щодо положень Маастрихтської угоди. Даний термін науковці розуміють як неоднаковий метод інтеграції країн, що дозволяє державам-членам обирати стратегії щодо долучення до тої чи іншої інтеграційної можливості та її реалізовувати. Водночас, на думку Є. Кіш, дана модель має під собою велику загрозу існування всієї європейської інтеграції в силу того, що повинна існувати хоча б мінімальна кількість країн, що дотримуються спільних цілей [22, с. 105].

Аналізуючи вище наведені теорії та концепції європейської інтеграції, Є. Кіш приходить до головного висновку, що теорія не завжди встигає за практикою,

тобто ці теоретичні моделі розвитку не витримують виклики та перевірку часом. Врешті така кількість теоретичних моделей євроінтеграції є наслідком їхньої еволюції в умовах суперечливих процесів міжнародних відносин [22, с. 106-107].

Український науковець В. Копійка вказує на те, що теоретичне та концептуальне осмислення євроінтеграції відбувалося під впливом історичних подій. Власне, ми це бачимо зараз у ситуації із Україною. Європа переосмислює значення та шляхи євроінтеграції в напрямку пошуку набагато швидшого процесу інтеграції України до Європейського Союзу [5].

Серед науковців визначено декілька підходів до розуміння процесу євроінтеграції:

- 1) «реалістичний» («міжурядовий») підхід (А. Мілвард) – реакція європейських держав на зміни, що відбувалися протягом ХХ ст. і зумовили необхідність та створили підвалини для більш тісної співпраці держав у реаліях «холодної» війни. Інтеграцію він вбачав лише в рамках існуючих держав із ієрархічним підпорядкуванням. Даний підхід підтримували Х. Волліс, С. Хоффман та Р. Дарендорф;
- 2) «ліберальний міжурядовий підхід» (Е. Моравчик) - в процесі інтеграції на перший план виходять національні інтереси держав, зокрема економічна зацікавленість у даній інтеграції. Національні інтереси формуються під впливом соціальних груп, політичних партій та державної влади;
- 3) Європейська інтеграція за А. Маршалем виступає об'єктивним процесом, що охоплює політичну, ідеологічну сферу, а також культурну співпрацю на рівні індивідів, регіонів, держав, планети;
- 4) Євроінтеграція (В. Копійка та Т. Шинкаренко) – процес, в ході якого відбувається об'єднання політичних, соціально-економічних структур в єдиний спільний комплекс, велику роль у якому відіграють економічний та політичний аспекти такого розвитку, що може мати риси формального економічного чи політичного союзу або бути неструктурованим об'єднанням [5].

1.2 Стан наукового дослідження проблеми

Україна – держава, що розташована у Центрально-Східній Європі є цілком і повністю європейською державою від історико-культурної до географічно-територіальної складової. Уся її історія від часів Русі-України і до здобуття незалежності пов'язана із європейською історією. З огляду на це, історичним та цивілізаційним вибором України на міжнародній арені стала інтеграція в європейську спільноту.

Даний європейський вибір наша держава виборює потом та кров'ю кращих синів та доньок України, які віддають найцінніше – своє життя – за краще майбутнє своїх дітей та рідних. Водночас вторгнення в Україну в 2014, що супроводжувалося окупацією Криму і введенням окупаційних військ на Схід України, а пізніше у лютому 2022 р. повномасштабне вторгнення створюють певні загрози та протиріччя для України на її шляху до повноправного членства в Європейському Союзі.

Проблематика євроінтеграційного шляху України із усіма перевагами та протиріччями звернула увагу чималої кількості науковців. Важливими в даному аспекті науковими дослідженнями є дисертація В. Дудкевича «Євроінтеграційні практики України: політологічний вимір» [13].

У даній праці подано генезу теоретичного обґрунтування цілей та напрямів євроінтеграційної політики, а також досліджено нормативно-правові засади євроінтеграції та інституціональний вимір євроінтеграційної політики.

Окремої уваги вартує політика держав Європейського Союзу щодо інтеграційного курсу України. Подано відомості стосовно впливу євроінтеграції на діяльність політичних партій і розбудову громадянського суспільства.

С. Дудкевич торкається важливих питань інформаційної та безпекової складових євроінтеграційного процесу України та їх вплив на соціально-економічний розвиток України [13].

Великої уваги вартують окремі галузеві дослідження Українського центру економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова в рамках журналу «Національна безпека і оборона» - «Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи» за 2022 р. та «Стратегічні партнери України (реалії та пріоритети в умовах війни)» за 2023 р.

Дослідження «Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи» за 2022 р. стосувалося проблеми євроінтеграції України в умовах війни, а саме її стану, проблем та викликів. Окремо досліджено секторальну співпрацю України із Європейським Союзом. Подано етап надання статусу кандидата та перспективи від його надання. Наприкінці подано експертні оцінки та спостереження щодо нового етапу євроінтеграції України, що має місце в умовах повномасштабного вторгнення Росії до України.

У дослідженні 2023 р. «Стратегічні партнери України (реалії та пріоритети в умовах війни)» дослідники Центру Разумкова приділили увагу воєнній дипломатії України, її основним пріоритетам та завданням, а також дослідили стратегічне партнерство України із державами Європи. Подано експертні оцінки та спостереження щодо стратегічного співробітництва в умовах російсько-української війни.

Після повномасштабного вторгнення росії в України 24 лютого 2022 р. у вітчизняній науковій думці сформувався новий предмет дослідження – євроінтеграція України в умовах повномасштабної російсько-української війни.

Дану проблематику в контексті перспектив та проблем, що породжені російсько-українською війною досліджували О. Близняк та А. Риков [4], М. Корощенко [24], Р. Масик [30], Д. Станіславова [41], Н. Сухицька [44].

Проблему перспектив та перешкод на шляху України до ЄС в умовах війни рф проти України ґрунтовно дослідили С. Герасимчук та М. Драпак у статті

«Основні перешкоди до членства України в НАТО та ЄС, відповідні наративи опонентів членства та способи їх спростування» [9].

Основна увага у ній була приділена питанню російської пропаганди, як основної зовнішньої перешкоди на шляху до ЄС. Науковці зазначили, що росія використовує усі наявні можливості на міжнародній арені, аби перервати шлях України до ЄС та НАТО. Такими шляхами названо залучення іноземних політологів, що дотримуються російських наративів, а також надання коштів державам для проросійської пропаганди. Окремої уваги надано становленню позицій окремих держав-членів щодо майбутнього членства в ЄС.

С. Герасимчук зауважує, що основними противниками євроінтеграції є проросійські держави Угорщина, Сербія. Для протидії необхідно залучати дипломатичний корпус України, який повинен проводити брифінги, зустрічі на яких доступно необхідно пояснити ситуацію в Україні та наголосити на тому, що росія агресор і є загрозою для національної безпеки не лише України, але й цілої Європи.

Перспективи вступу України до ЄС в умовах війни росії проти України розглядала Н. Сухицька у статті «Україна - Європейський Союз: перспективи євроінтеграції». Українською науковицею названо чотири переваги вступу України до ЄС:

- 1) Надання статусу кандидата є своєрідним морально-психологічним стимулом для українців в умовах війни проти російського агресора;
- 2) Статус кандидата завершує період невизначеності відносин України та Європейського Союзу;
- 3) Кандидатство в ЄС є стимулом для внутрішньодержавних реформ та залучення наявних фінансових інструментів ЄС;
- 4) Надання Україні статусу держави-кандидата стало каталізатором об'єднання Європи [44, с. 140-141].

Відзначимо колосальну роботу центру «Нова Європа» (м. Київ, Україна) щодо оцінки дотримання вимог Європейської Комісії після отримання у червні

2022 р. статусу держави-кандидата, що є важливим аспектом на шляху України до ЄС [17;18;19;20;21].

Протягом досліджуваного періоду – серпня 2022 – вересня 2023 рр. науковці науково-дослідного центру «Нова Європа» моніторили та аналізували виконання Україною семи рекомендацій Європейської Комісії. Аналіз відбувався за наступними сферами, які необхідно реформувати на шляху до вступу в ЄС: реформа Конституційного Суду; реформа Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; антикорупційна реформа; антиолігархічна реформа; боротьба із відмивання коштів; законодавство про нацменшини; законодавство про медіа.

Результатом моніторингу ставала загальна оцінка наближеності до європейських стандартів (Оцінка відбувалася за 10-бальною шкалою. Загалом за 2022-2023 рр. в Центрі відбулося 5 закритих моніторингових засідань, на яких відзначили значний успіх у реформуванні національного законодавства до євростандартів в умовах російсько-української війни. Якщо у серпні 2022 р. загальна оцінка виконання вимог ЄС, що дозволила б почати переговорний процес становила 4,8 балів то у вересні 2023 р. загальна оцінка становила вже 8,1 балів.

Проблему регіональної взаємодії України із Європейським Союзом досліджували І. Астахов [25], С. Герасимчук [9], М. Драпак [9], А. Догадаєв [11], М. Корощенко [24], А. Кравець [25], В. Марчук [29], В. Мельничук [29], Р. Масик [30], П. Несененко [11], Д. Станіславова [41].

Важливим аспектом для нашої наукової роботи є дослідження досвіду країн-кандидатів щодо процесу євроінтеграції в Європейський Союз. Дану проблематику досліджено у науковій статті А. Мартинова «Західні Балкани в політичній стратегії Європейського Союзу».

В Україні випущено низку навчальних посібників що досить докладно описують процеси євроінтеграційних процесів окремих держав-кандидатів на вступ до ЄС. Зокрема, важливим навчальним посібником, що проливає світло на процеси інтеграції країн-кандидатів, що стане важливим джерелом інформації та

досвіду для України є «Європейський Союз у міжнародних відносинах» за редакцією В. Копійки, виданий у 2021 р.

Національне агенство з питань державної служби у 2022 р. видало посібник «Досвід країн-кандидатів на членство в ЄС щодо інституційної спроможності та реалізації державної політики європейської інтеграції». В ньому подано вимоги євроінтеграційної політики, необхідної для вступу до ЄС. Також подано Копенгагенські критерії та джерельну базу, на якому базуються євроінтеграційні процеси для держав-кандидатів [12].

Найголовнішим для нас є зазначений у посібнику досвід Албанії, Північної Македонії, Сербії, Туреччини та Чорногорії. Подано хронологію встановлення відносин між державами та актуальний, на 2022 р., стан здійснення реформ національних законодавств, а також стадія переговорів. Зазначимо, що станом на 2022 р. переговори призупинені із Туреччиною через погіршення становища верховенства права та демократії.

Найближчою до завершення переговорів є Чорногорія, переговори якої завершені на стадії 32 глав із 35 Acquis ЄС. Натомість переговори з Албанією та Північною Македонією досі не розпочалися [12, с. 14].

Зрештою, ми живемо в час історичних подій та змін і дана проблематика в умовах російсько-української війни постійно досліджується і поповнюється низкою наукових статей загального та галузевого статусу. Водночас дана проблематика все ще не стала предметом комплексного наукового дослідження.

РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

2.1 Аналіз вимог політики євроінтеграції та політичних напрямків ЄС

Європейська інтеграція держав-кандидатів є важливою ланкою процесу входження до складу Європейського Союзу. Він становить цивілізаційний вибір держави, яка прагне забезпечити реалізацію верховенства права та розвиток співробітництва із європейським співтовариством.

Україна на сучасній стадії свого розвитку, в умовах російського вторгнення, як правова та демократична держава виявляє цілеспрямоване і чітке бажання стати повноправним членом Європейського Союзу.

На думку Р. Масика, такі прагнення України є цілком виправдані та закономірні, адже це є фактором розвитку демократичного, цивілізованого суспільства [30, с. 245].

Водночас цей процес з боку України є закономірним, адже євроінтеграційні процеси в країнах колишнього СРСР та постсоціалістичного спрямування є фактично найбільш помітною тенденцією в їх сучасному розвитку [10, с. 80].

Для України інтеграція у європейські інституції є важливим шляхом, на якому для нашої держави створюється ряд переваг:

- 1) проведення внутрішніх реформ для уніфікації українського законодавства із європейським;
- 2) модернізація економіки та залучення іноземних інвестицій;
- 3) створення нових шляхів співробітництва та збуту українських товарів і послуг на європейському ринку;

4) наближення соціальних умов до високих європейських стандартів.

Сам же Європейський Союз декларує той факт, що відновлення незалежної Української держави є однією із найважливіших подій в історії Європи. На думку європейських партнерів, Україна повинна стати членом ЄС, адже це дозволить підтримувати мир та стабільність у Європі. Україна як незалежна, демократична держава є частиною вільної Європи і, як зауважують самі ж європейці, зможе зробити великий внесок у загальноєвропейську стабільність та добробут [41, с. 335].

Умови вступу до ЄС складають т.зв. «Копенгагенські критерії» – право будь-якої держави на вступ до Європейського Союзу після прийняття і впровадження низки вимог. Вони були прийняті у 1993 р. на саміті у Копенгагені (Данія). Ці критерії складаються із 4 пунктів:

- 1) політичний критерій – стабільність інститутів, що гарантують демократію, права людини, верховенство права і повага та захист прав національних меншин;
- 2) економічний критерій – існування та дія ринкової економіки, а також наявні можливості для боротьби із конкурентним тиском та силами ринку ЄС;
- 3) критерій членства – здатність держави-кандидата взяти відповідальність за обов'язки членства, що включають дотримання політичних, економічних валютних цілей союзу;
- 4) «незалежний критерій» - забезпечення недопущення послаблення європейської інтеграції після прийняття нових держав до союзу [12, с. 5; 44, с. 141].

Власне, ці 4 критерії, за словами О. Стефанішиної, Україна виконала у березні 2024 р. та винесла пропозиції щодо можливості надання нашій державі переговорної рамки [37].

Якщо говорити про правову основу вступу до складу Європейського Союзу, то її складають три важливі джерела:

- 1) Маастрихтський договір від 7 лютого 1992 р. (Договір про ЄС);

- 2) Декларація Європейської ради у Копенгагені (Данія) від 1993 р. (т.зв. «Копенгагенські критерії») [12, с. 6];
- 3) Рамкова угода для переговорів з особливими умовами для кожної держави-кандидата;

Тобто, можна говорити про те, що вступ до ЄС ґрунтується на виконанні цих трьох важливих для європейського права джерел.

Важливим на шляху держави до членства у ЄС постає питання т.зв. «Acquis вступу», тобто іншими словами, зобов'язання держави-кандидата дотримуватися обов'язків що випливають із членства, зокрема «...дотримання цілей політичного, економічного та монетарного союзу» [12, с. 5].

Після отримання державою статусу кандидата на членство у ЄС, Союз визначає основні складові та пропозиції переговорного процесу. Його основа покладена у опитувальнику, що складається із 35 розділів, які поділені за шістьма основними критеріями (кластерами): основні принципи, внутрішній ринок, конкурентоспроможність, зелений порядок денний, ресурси та сільське господарство, єдність та зовнішні зв'язки [12, с. 47].

В цілому, як слушно зауважує український науковець С. Дудкевич, реалізація євроінтеграції здійснюється в рамках чотирьох, визначених фахівцями, моделей: децентралізованої, жорстко централізованої, централізовано-урядової та моделі створення спеціальної структури із спецстатусом.

За словами українських науковців, Європейський Союз став своєрідним ядром структуроутворення для Європейського геополітичного простору.

Специфічність даного геополітичного простору визначають наступні фактори:

- 1) неоднорідність структури Європейського Союзу – наявність регіональної фрагментації у геополітичному вимірі із тенденціями формування сфер впливу великих країн (Франція, Німеччина);
- 2) наявність держав Європи - не членів ЄС (серед них держави Європейської асоціації вільної торгівлі – Ісландія, Норвегія, Швейцарія

та Ліхтенштейн; Великобританія, яка внаслідок Brexit вийшла зі складу ЄС;

- 3) безпечне та стабільне зовнішнє оточення на східній та південній периферії ЄС – необхідність створення «зон добробуту, стабільності та процвітання», як прояв зовнішнього виміру геополітики Союзу, формуючими елементами впливу ЄС виступають стратегії ЄС щодо зовнішньої та безпекової політики в рамках програм «Східного партнерства», Євро-Середземноморського партнерства (Союзу для Середземномор'я [15, с. 12].

Дослідники ж визначають всередині Європейського Союзу 4 виміри євроінтеграційних проектів:

Перший вимір – євро – держави узгоджують створення банківської системи союзу та механізмів фіскальної консолідації, а також прийняття спільних рішень щодо спільних єврофондів.

Другий – спільний ринок – засіб збереження європейської зони. Розпад єврозони дорівнюватиме краху євро, як валюти, а наближення до політичного союзу може обмежувати спільний ринок [15, с. 13].

Третій – розширення та політика добросусідства – формування відкритих ринків та прозорих кордонів, з метою зміни суміжних просторів, що у своїй основі є нестабільними.

Четвертий вимір – ідея глобальної Європи – формування в інтересах створення Європейського Союзу спільних військових, політичних та економічних цілей та позицій. У такому разі, ЄС мав би виступати як окремий центр сили в сучасному глобальному світі, що має можливість впливати на перебіг міжнародних відносин, а не лише приєднуватися до рішень, що були прийняті чи приймаються у Пекіні чи Вашингтоні [15, с. 13].

Фактично слід говорити про те, що на даний момент у процесі євроінтеграційної політики та напрямів політики ЄС сформовані 4 суміжні простори. Ці простори відіграють насамперед безпекову роль у Європі:

- 1) Держави Європейської економічної зони (ЄЕЗ);

- 2) Мікродержави-сусіди ЄС – Андорра, Сан Марино, Монако, Ватикан, які в економічному плані є залежними від ЄС, адже входять до єдиного ринку, а також єврозони та Шенгенської зони [15, с. 31].
- 3) Сукупність держав кандидатів, в просторах яких відбувають трансформація національного законодавства до норм європейського та запровадження його дієвого використання;
- 4) Держави Європейської політики сусідства (ЄПС) із її східними та південними складовими:
 - Східне партнерство – держави Східної Європи (крім росії) та Південного Кавказу – Україна, Молдова, Грузія, Білорусь, Вірменія та Азербайджан;
 - Барселонський процес та Союз Середземномор'я – Алжир, Туніс, Марокко, Єгипет, Лівія, Ліван Сирія, Йорданія, Ізраїль та Палестинські землі [15, с. 34].

В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України у лютому 2022 р., значних змін набув четвертий суміжний простір, а саме східна його складова держав Східного партнерства. Для України, Молдови та Грузії, яку пізніше назвуть «асоційованою трійкою» зроблено значні поступки у процесі їх євроінтеграції. Вважаємо, що з одного боку, це не надто справедливо, що за рахунок воюючої України, Молдова та Грузія отримали разом із нашою країною статус країни-кандидата, але з іншого боку, якщо глянути глибше, то Європейський Союз розумію значення безпекової ситуації в регіоні Східної Європи та Південного Кавказу. Грузія у 2008 р. зазнала збройної агресії від росії, Україна воює із Кремлем із 2014 р., а для Молдови постійно існує ризик з боку невизнаного Придністров'я.

Тому виходячи із вище викладених думок, вважаємо за доцільне проведення Європейським Союзом спільної євроінтеграційної політики для «асоційованої трійки» - України, Молдови та Грузії.

Сама ж процедура вступу складається із декількох важливих етапів:

- 1) Консультативний етап – період перед поданням державою заявки про вступ. Завершується поданням заявки про вступ. На даному етапі укладається одна із декількох видів угод:
 - Європейська угода – укладалася протягом 1990-их рр. із постсоціалістичними країнами – Польщею та Угорщиною у 1991 р., Румунією, Чехією, Словаччиною та Болгарією у 1993 р. Латвією, Литвою та Естонією у 1995 р. та Словенією у 1996 р.;
 - Угода про асоціацію – укладено із Туреччиною (1963 р.), Мальтою (1970 р.) та Кіпром (1972 р.). Така ж угода була укладена із Україною у 2014 р.
 - Угода про стабілізацію та асоціацію – укладалася із країнами Балканського півострова, окрім Словенії, яка у 1996 р. році уклала Європейську угоду із ЄС.
- 2) Оціночний етап – період між поданням заявки та переговорним процесом. Держава намагається виконати найбільше критерії на вступ до ЄС. Наприкінці даного етапу надається статус кандидата на вступ до ЄС;
- 3) Переговорний етап – період від початку до кінця процесу переговорів. На даному етапі визначаються умови вступу та терміни прийняття, імплементації і впровадження *acquis communautaire* («надбання спільноти») тобто правової системи ЄС. Прийняття до Союзу може відбуватися настільки швидко, як це робить сама держава кандидат. Процес переговорів відбувається у форматі двохсторонніх конференцій держав-членів із кожним кандидатом за 31 розділом правової системи. Успіх залежить від кількості розділів по яких переговори повністю завершені, а їх результати включаються до проєкту угоди про вступ кандидата до ЄС [12, с. 7].

- 4) Ратифікаційний етап – період між підписання угоди про вступ та її ратифікацією. На даному етапі угода про вступ подається на схвалення до Європейської Ради та Європейського парламенту.
- 5) Імплементацийний етап – період після ратифікаційних процедур та набуття угодою чинності. На даному етапі, держава стає повноправним членом Європейського Союзу [12, с. 7].

2.2 Форми взаємодії з інституціями ЄС

Для детального та ґрунтовного аналізу форм взаємодії держав із інституціями Європейського Союзу, перш за все, необхідно їх визначити. Тому, основними та найважливішими інституціями Європейського Союзу є:

- Європейська Рада ;
- Європейський Парламент ;
- Рада ЄС;
- Європейська Комісія;
- Суд ЄС;
- Європейський Центральний Банк;
- Європейський суд аудиторів.

Також ЄС складається із низки консультативних, фінансових та міжінституційних органів [16].

Взаємодія потенційних претендентів на членство в ЄС із інституціями Союзу є досить різноманітною та охоплює практично усі сфери людської життєдіяльності.

Для початку країна, яка лише встановлює дипломатичні зв'язки із ЄС користується формами взаємодії на кшталт різноманітних двосторонніх зустрічей, запрошення на саміти та конференції, участь у окремих, галузевих навчаннях та обмін досвідом. Пізніше держава має можливість вступу до інституцій Європи.

Однією із найголовніших інституцій є Рада Європи. Важливою формою співпраці в рамках Ради Європи є координація дій із Венеціанською комісією, що є важливим чинником у євроінтеграційному процесі держави-кандидата. Саме, Венеціанська комісія дає висновки щодо відповідності законодавчих актів європейським стандартам. Також важливими напрямками у рамках участі в діяльності Ради Європи є боротьба із корупцією та відмивання грошей, консультації з питань реформування судочинства та забезпечення верховенства права.

Найголовнішим аспектом співпраці із Радою Європи є прийняття різноманітних договорів, що складають правову основу діяльності Ради Європи і сприяють приведенню законодавства до європейських стандартів у питанні забезпечення верховенства права [40].

В рамках загальної та регіональної взаємодії країни, що прагнуть вступити до ЄС можуть скористатися фінансовими інструментами Європейського Союзу, зокрема із Європейським центральним банком.

Здебільшого банківська система ЄС надає кошти на проведення реформ у державі, трансформацію державного управління, яке повинне згодом відповідати євростандартам. Взагалі окремі фонди надають допомогу державам у сфері соціальної політики, освіти та науки, спорту, реалізації розвитку громад та регіонів.

Деякою мірою важливим елементом взаємодії із інституціями ЄС є обмін досвідом між містами держави-кандидата і містами держав-членів ЄС. Це створює

можливість для залучення інвестицій, що необхідні для національної економіки, відновлення дорожньо-транспортної спроможності.

В розрізі російсько-української війни важливими формами взаємодії із інституціями ЄС є залучення європейських компаній та фондів у процес відновлення регіонів, що зазнали руйнувань від російської агресії.

У 2022 р. президент Зеленський запропонував партнерам цілком нову модель співпраці в рамках післявоєнної відбудови України – т.зв. шефство над певним регіоном. Це означає, що певна країна ЄС і не тільки, яка зацікавлена у відновленні України може долучитися до відновлення певного регіону. Фактично це виходить із інтересів самої держави. Станом на 2023 р. на відновлення деяких регіонів України, що постраждали внаслідок російської агресії, погодилися:

- Рівненська обл. – Ірландія;
- Житомирська обл. – Латвія, Литва та Естонія;
- Київська обл. – Велика Британія (зокрема м. Київ), Литва – м. Буча;
- Чернігівська обл. – Німеччина, Франція та Латвія;
- Сумська обл. – Канада;
- Харківська обл. – Туреччина (зокрема й м. Харків) та США;
- Луганська обл. – Чехія, Фінляндія та Швеція;
- Донецька обл. – Польща та Італія. Греція погодилася допомогти відбудувати м. Маріуполь;
- Кіровоградська обл. – Норвегія;
- Дніпропетровська обл. – Чехія;
- Запорізька обл. – Австрія;

- Херсонська обл. – Швеція та Нідерланди;
- Миколаївська обл. – Бельгія та Данія (зокрема м. Миколаїв);
- Одеська обл. – Франція та Греція (зокрема м. Одеса) та Швейцарія.

Можемо зробити висновок, що держави Європи обирали регіони для відновлення виходячи з власних інтересів та зацікавленості, а також історичних та культурних зв'язків. Особливо це проявляється у Одеській області, де свою готовність на відновлення підтвердили Франція та Греція.

Зі свого боку, хочемо сказати, що це окрім співпраці у сфері відновлення та будівництва, телекомунікацій та зв'язку, це ще й можливість залучення іноземних компаній на внутрішній ринок України, адже держава, яка відновлює регіон бачить своєрідний певний потенціал у ньому для розміщення своїх заводів та виробництв. Як наслідок, це створює можливість утворення нових робочих місць, дає можливість надходженню капіталу в Україну, що позитивно впливає на економіку в цілому, підсилює конкурентоспроможність України.

Водночас, тут є й підводні камені, розміщуючи іноземні виробництва у тому чи іншому регіоні, зменшується або й взагалі зникає можливість приходу на ринок вітчизняного виробника, адже основна потужність регіону була перенаправлена на потреби іноземного виробника. В цьому плані, у державі повинна діяти чітка протекціоністська політика. Завжди є позитивні чи негативні прояви того чи іншого кроку.

Іншими формами взаємодії із інституціями ЄС є співпраця із правоохоронними та судовими органами. Це важливо з огляду на те, що кожна європейська держава має можливість звернутися до Європейського суду в питанні захисту прав окремої особи чи держави в цілому.

Також слід розуміти, що співпраця із європейськими правоохоронними структурами сприяє трансформації та реформуванню правоохоронної системи

держави-кандидата в цілому. Адже, однією із вимог для вступу ЄС є приведення національного законодавства до принципів європейського права.

Під цим розуміється, що правоохоронна та судова гілки влади повинні бути реформовані відповідно до європейських стандартів, з метою зменшення проявів корупції та порушення прав людини та покращення забезпечення захисту громадянських прав і свобод.

Загалом у процесі прийняття нового члена до складу ЄС, кожна інституція має чіткі повноваження відповідно до процесу євроінтеграції. Він складається з 12 кроків:

- 1) Держава подає до Європейської Ради заявку на вступ до Союзу;
- 2) Європейська Рада подає звернення до Європейської комісії із проханням підготовки думки (т.зв. *Avis*);
- 3) Єврокомісія подає власну Оцінку до Європейської Ради;
- 4) Європейська Рада приймає рішення про початок переговорів з державою-кандидатом про вступ держави до ЄС;
- 5) Європейська Комісія подає на розгляд головні складові та принципи позиції Союзу у процесі переговорів із кандидатом, які затверджуються Європейською Радою;
- 6) Рада (Міністрів) ЄС проводить переговори із державою-кандидатом;
- 7) Узгодження Договору про вступ між сторонами;
- 8) Направлення Договору про вступ до Європейського Парламенту та Європейської Ради;
- 9) Схвалення Європарламентом Договору про вступ більшістю голосів;
- 10) Одноголосне затвердження Договору про вступ держави-кандидата Європейською Радою;
- 11) Держава-кандидат підписує із країнами-членами ЄС договір про вступ до ЄС;
- 12) Сторони Договору про вступ ратифікують його відповідно до конституційних норм кожної із держав-членів ЄС.

Власне, після довгого євроінтеграційного процесу, держава стає повноправним членом Європейського Союзу.

Отже, протягом усього шляху вступу до ЄС, держава так чи інакше контактує та взаємодіє із інституціями ЄС, які покликані допомогти державі-кандидату пришвидшити цей процес та привести національне законодавство у відповідність до норм Європейського Союзу, що в майбутньому дозволить державі-кандидату стати повноправним членом ЄС.

Згідно позиції Ю. Тишкун – доцента кафедри політології та міжнародних відносин НУ «Львівська Політехніка», російсько-українське військове протистояння, відповідно до функціонального розподілу компетенцій між міжнародними урядовими організаціями, ні у фазі напівлатентного конфлікту (2014-2022), ні в фазі повномасштабного вторгнення високої інтенсивності (із 2022 р.) не може підірвати суб'єктність Європейського Союзу ні на регіональному безпековому рівні, ні на глобальному рівні безпекового виміру. В даному випадку, на сучасній стадії російсько-української війни, ЄС покладається на свого військового партнера – НАТО [45, с. 73].

2.3 Регіональні форми взаємодії ЄС із країнами-кандидатами

Політика Європейського Союзу щодо розширення здійснюється на кількох рівнях – загальноєвропейському (політика щодо потенційних членів на загальноєвропейському рівні, що торкається усіх держав-членів та потенційних кандидатів на членство) та регіональному рівні (відповідно до просторово-географічної специфіки розміщення держав, що прагнуть стати членами ЄС).

Важливим в цьому аспекті є саме регіональна взаємодія Європейського Союзу із країнами-кандидатами. Це пояснюється тим, що до прикладу

інструменти взаємодії, що можуть бути використані для країн Східної Європи, не будуть такими успішними для країн Балканського півострову. Маємо на увазі соціально-політичні, історико-культурні та інші фактори і умови, що притаманні певному регіону Європи.

За словами А. Мартинова, регіональна політика ЄС має на меті об'єднати регіони у певний єдиний комплекс, що у єдності здійснюватиме процес інтеграції у структури ЄС, що забезпечує поєднання спільних інтересів із інтересами окремої держави [31, с. 73].

На нашу думку, це має місце, адже це значно полегшує взаємодію із державами та дає змогу підібрати таку політику, що буде відповідати менталітету даного регіону і в цілому буде узгодженою і не суперечитиме інтересам та цінностям Європейського Союзу.

Регіональна взаємодія країн Європейського Союзу із країнами-кандидатами дає можливість більш глибокої інтеграції та взаємодії з метою якнайшвидшої імплементації європейського права та стандартів у національні законодавства держав-кандидатів.

Як відомо, Україна розташовується у Східній та частково у Центральній Європі. Тому ще створює свій відбиток на відносинах, взаємодії в умовах євроінтеграційного процесу нашої держави. Особливо це відчутно під час російсько-української війни. Європа розуміє важливість України в міжнародному масштабі для цілої Європи, тому є партнером, який стоїть на позиціях незалежності та територіальної цілісності України, що була встановлена 24 серпня 1991 р. і підтверджена на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 р. Цей факт є загальновідомим і загальноприйнятим у світі. Проте, одна терористична держава повністю ігнорує даний факт і пробує нівелювати незалежність нашої держави.

Р. Мисик відстоює думку, що Україні необхідно використовувати досвід вступу постсоціалістичних країн (насамперед мова йде про Польщу, Чехію, Словаччину, Угорщину), адже відповідно до підготовки вступу цих країн (відбувся у 2004 р.), лакмусовим папірцем, каталізатором європейської інтеграції стало саме реформування державного управління [30, с. 245-246].

Український науковець Р. Масик відстоює позицію, що інтеграційні регіональні процеси досить часто спричиняються, окрім, внутрішньо-регіональних змін та чинників, ще й поглибленням вимог до внутрішнього та зовнішнього середовища, що спричинене процесами даної інтеграції. Це в свою чергу дасть можливість створити умови міцної міжнародної конкуренції, яка натомість створює передумови та спонукає державу до розвитку і віднайдення свого місця у світовій спільноті, в нашому випадку загальноєвропейській спільноті. [Масик с. 248].

Дослідження євроінтеграційної практики України, привело українських науковців до поділу даного процесу на кілька взаємопов'язаних етапів:

- 1) 1991 – 1998 рр. – визначення пріоритетів обох сторін;
- 2) 1998 – 2014 рр. – партнерство та співробітництво між Україною та ЄС;
- 3) З 2014 р. – процес асоціації та інтеграції.

Аналіз кожного із етапів співробітництва Європейського Союзу із Україною дозволить визначити форми взаємодії ЄС із державами-кандидатами на регіональному рівні. Тобто це засвідчить розвиток відносин на кожному із етапів, що власне дозволить простежити регіональний розвиток партнерства та співробітництва, розвиток двосторонніх відносин, який в кінцевому результаті повинен привести до вступу держави-кандидата (у нашому випадку України) до складу Європейського Союзу.

На першому етапі– 1991 – 1998 рр. розвиток двосторонніх відносин відбувався крізь призму зустрічей «Україна – ЄС» та обопільного відкриття дипломатичних установ: відкриття Представництв Комісії Європейських співтовариств у жовтні 1993 р., представництва України при Європейських Співтовариствах у липні 1995 р. Важливим аспектом даного періоду було визнання України у 1996 р., як держави із перехідною економікою. Основним документом, що визначав та регулював відносини Україна-ЄС була Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС [13, с. 83-84].

На даному етапі відносини розвивалися в основному у соціально-економічному та політичному (здебільшого встановлення

дипломатичних відносин) руслі, тобто встановлювався фундамент взаємовідносин України та Європейського Союзу.

Однак, Угода укладена у 1998 р. вважається вітчизняними науковцями дещо туманною, та такою, яку пропонували усім постсоціалістичним країнам. Простими словами – вода і ніякої конкретики, окрім визнання незалежності та необхідності встановлення зв'язків. На підтвердження слів, він наголошує на тому, що жоден член ЄС на той час не визначав Україну, як об'єктом своїх геополітичних інтересів. Це пояснювалося тим, що географічно Україна розташована близько до країни-терориста [13, с. 84]. Це відлякувало європейців, ба більше, на нашу думку, радянське минуле залишило слід на відношенні до України – більшість держав ототожнювали Україну із росією. Ба навіть декілька років тому, опитування європейців показало, що вони все ще вважають Україну частиною СРСР (росії). Лише повномасштабне вторгнення поставило усі крапки.

На другому етапі – 1998 – 2014 – відбувався процес інтенсифікації впровадження та виконання положень Угоди, підписаної у 1998 р. Цей період був досить складним та суперечливим в силу багатовекторності зовнішньої політики України. Україна в цей період хотіла наче всидіти на двох стільцях – виконати умови ЄС та зблизитися із Заходом та водночас не погіршити відносини із росією.

На нашу думку, це свідчить про слабкість урядової ланки у встановленні чіткого вектору. Ця слабкість пояснюється значним тиском росії на внутрішньо- та зовнішньополітичне становище України. Та найбільше залежало від конкретного президента.

На другому етапі важливим кроком було прийняття у 1998 р. Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, де було встановлено пріоритети діяльності та мета відносин – отримання «...статусу асоційованого члена, що є головним зовнішньополітичним пріоритетом України» [13, с. 84].

У 2003 р. було прийнято Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Другий етап значно позначився на відносинах України та ЄС – внутрішні протиріччя – касетний скандал, арешти опозиції, намагання встановлення Л. Кучмою

авторитарного режиму, а також неготовність України до вступу в НАТО та ЄС негативно вплинуло сприйняття України на міжнародній арені [13, с. 89].

Зрушення відбулися після Помаранчевої революції 2004 р. З приходом В. Ющенка до влади, вступ до ЄС та НАТО було визначено головним пріоритетом України на міжнародній арені. Регіональне співробітництво на даному етапі проявлялося у вигляді Європейської політики сусідства, що було запропоноване у 2004 р. Проте через її не повну дієздатність на період 2007-2013 рр., було запроваджено механізм Європейського інструменту сусідства й партнерства (ЄІСП). Він змінив TACIS (програма технічної допомоги).

Відповідно до програми протягом 2007-2010 рр. планувалося надання більш ніж 494 млн. євро на проведення реформ в Україні та впровадження плану дій. Фактично першим реальним кроком у регіональному співробітництві та процесі інтеграції України до ЄС стало прийняття Плану дій Україна – ЄС, призначений у рамках Європейської політики сусідства [13, с. 90].

Даний План дій є важливим із тієї точки зору, що його виконання дозволяло ЄС робити висновки щодо рівня реформ в Україні та визначати глибину реформ у динаміці. Також це дозволяло країнам ЄС розуміти реальні наміри та зацікавленість України у вступі до ЄС через впровадження радикальних реформ, а не лише пустих євроорієнтованих балачок [13, с. 90].

На другому етапі важливими подіями можна назвати наступні: надання Україні статуту країни із ринковою економікою від ЄС 30 грудня 2005 р. , приєднання до Болонського процесу, вступ до СОТ у 2008, інтенсифікація відносин у сфері безпеки. Було створено підвалини для початку переговорів стосовно зони вільної торгівлі – було підписано угоду із ЄАВТ – Європейською асоціацією вільної торгівлі у 2010 р. (набула чинності у 2012). У 2009 р. було прийнято Порядок денний асоціації на заміну Плану дій, що втратив чинність напередодні [13, с. 92; 45].

Третій та сучасний етап, що розпочався у 2014 р. із вторгненням росії до Криму та на Донбас, був переломним у визначенні вектору руху. Для виконання угод між сторона у регіональному аспекті взаємовідносин було ухвалено – План

дій у сфері юстиції та внутрішніх справ у 2001 р., План дій з лібералізації візового режиму між Україною та ЄС у 2010 р., План дій Ради Європи для України на 2011-2014 рр. у 2011 р., потім у 2015 р. було продовжено План дій Ради Європи на 2015-2017 рр., а потім продовжено на 2018-2021 рр. [13, с. 96].

Ці документи є важливим аспектом на шляху імплементації вимог ЄС у національне законодавство України, що зрештою дасть можливість нашій країні стати повноправним членом ЄС. Таким чином із 2014 р. відносини України та ЄС трансформувалися у процес асоціації та інтеграції України у європейські інституції.

Як зауважують українські дослідниці Ю. Кобець та Н. Голуб'як фактор війни в Східній Європі, а саме повномасштабне вторгнення, вивела статус НАТО на новий рівень, а саме як «надійного альянсу територіальної оборони для більшості держав членів ЄС» [23, с. 21].

В цілому слід сказати, що співробітництво ЄС із країнами-кандидатами відбувається за регіональним принципом. Для прикладу, одним із прикладів регіональної політики є Східне партнерство, що на думку, Р. Демчишака є процесом демократизації життя в країнах Центрально-Східної Європи та Південного Кавказу.

У рамках Східного партнерства ЄС пропонуються такі форми економічного та політичного співробітництва – політична асоціація, створення зон вільної торгівлі між сторонами, норми і правові стандарти та європейські цінності, що об'єднують ЄС та державу-кандидата, лібералізація візового режиму.

Фактично, можна говорити про те, що більшість із вищезазначеного впроваджено в Україні, проте, ми все ще на завершили свого шляху до повноправного членства в ЄС [45, с. 14].

Одним із важливих аспектів регіональної взаємодії країн-кандидатів є сфера безпеки. Безпека є пріоритетом ЄС у програмі «Східного партнерства». Проте, як бачимо більшість країн втягнуті у територіальні конфлікти (Вірменія, Азербайджан, Молдова, Грузія), а Україна із 2014 р. зазнала збройної агресії з

боку росії, спочатку у Криму та на Донбасі, а у лютому 2024 – повномасштабного вторгнення.

Аналіз зовнішньополітичної ситуації в Центрально-Східній Європі та регіоні Південного Кавказу показав, що за дестабілізацією у регіонах стоїть одна держава – росія. Тому, важливим завданням регіональної політики із державами-кандидатами в ЄС є закріплення безпеки у регіоні.

Із лютого 2022 р. ЄС надає Україні фінансову та військову допомогу Україні, що можна розцінювати, як аспект регіональної взаємодії між сторонами. Однак, слід відзначити важкість процесу надання саме військової допомоги, адже Україна знадобилося пройти довгий шлях бюрократії та переговорів для отримання військової допомоги від партнерів.

У цьому питанні у одній із аналітичних записок Atlantic Council, як зауважує Р. Демишак, йшлося про те, що для протистояння геополітичній загрозі з боку рф буде поставлено питання вступу України та Грузії до ЄС та НАТО.

Взагалі загроза з боку рф та повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р., дало зрозуміти необхідність координації дій ЄС із НАТО та державами, що зазнають агресії, в першу чергу із Україною [45, с. 21].

Протягом історії відносин України з ЄС, особливо на сучасному етапі, наша держава вимагала чіткої конкретики від Європейського Союзу щодо українського євроінтеграційного процесу. Але європейці знаходили відмовки, шось на кшталт «втоми від розширення», наявності політичних та економічних викликів для європейських держав, а також наявність проблеми конвергенції членів Європейського Союзу [45, с. 76].

Початок військової агресії путіна проти України у 2014 р. створили поштовх для поглиблення відносин України та ЄС, що вилилося у підписання політичної частини Угоди про асоціацію 21 березня 2014 р, а у червні 2014 р. – її економічної частини. Такий кардинальний крок України суперечив геополітичним планам російської федерації.

Основною метою таких окупаційних дій з боку Кремля, особливо із 24 лютого 2022 р. було намагання заблокувати процес вступу України до ЄС. Про це

свідчить російська вимога про нейтралітет України. Натомість, Україна, яка прагне глибокої співпраці із європейськими партнерами, підтвердила намір вступу до ЄС та НАТО та зафіксувала це у Конституції України, як основу зовнішньополітичної діяльності нашої держави [45, с. 77].

Якщо здійснювати аналіз регіональної взаємодії із іншими державами-кандидатами, то варто сказати, що, до прикладу, розподіл коштів не відбувається за регіональним принципом, а держави повинні звернутися у спеціальні фонди ЄС. Також кожна держава формує та виконує власну транспортну політику, але в той же час формується транс'європейська транспортна мережа, метою якої є перерозподіл транспортного навантаження та визначення виду транспорту, що буде найкраще використовуватися у даному регіоні [32, с. 74].

На даний момент є 9 кандидатів на вступ до ЄС, а саме:

- 1) Туреччина (подала заявку ще у 1987 р.);
- 2) Північна Македонія (2004 р.);
- 3) Албанія (2009 р.);
- 4) Сербія (2009 р.);
- 5) Боснія і Герцеговина (2016 р.);
- 6) «Асоційоване тріо» - Україна, Молдова та Грузія (2022 р.).

Варто зауважити, що насамперед взаємодія Європейського Союзу в регіонах Європи покликана насамперед забезпечити безпеку та стабільність певного регіону, а вже потім поглибити економічні, торгівельні, політичні та культурні зв'язки.

Як показує практика, більшість держав-кандидатів зупинилися на половині шляху до вступу в ЄС. Це пояснюється певними причинами, що притаманні тій чи іншій країні. До прикладу, переговори із Туреччиною почалися у далекому 2005 р., але через 13 років, у 2018 р., через погіршення верховенства права у цій країні, процес переговорів про вступ був припинений.

Ми вже згадували, що в переговорному процесі, сторони повинні пройти 35 глав *Acquis* ЄС. Сербія, переговори з якою розпочалися десять років тому, у 2014

р., станом на 2020 р. завершила переговори лише 16 глав із загальних 35 глав. Це означає, що на Сербію чекає досить довгий шлях вступу. В загальному це стосується і України. Проте, швидше всього, в умовах війни із росією, напевне будуть певні поступки з боку ЄС, але вважаємо, що цього не станеться і Україна повинна буде пройти переговори усіх 35 глав. Проте на швидкість цих переговорів можуть впливати обидві сторони – ЄС та Україна, проте для цього потрібна зацікавленість обох сторін та повна політична воля на це.

Чорногорія, яка теж є державою-кандидатом на вступ до ЄС, розпочала переговори на вступ у 2012 р. і станом на 2020 р. переговори завершені по 32 главах із 35. Це свідчить, що більшість переговорного шляху пройдено, але водночас деякі глави не відкривалися для переговорного процесу [12, с. 14].

На сам кінець, слід зазначити, що Ю. Тишкун підтримує власну точку зору, що жодна спроба росії, зокрема зірвати ратифікацію угоди про асоціацію на саміті у Вільнюсі (Литва) 28-29 листопада 2013 р., розгін Євромайдану 30 листопада 2013 р., окупація Криму у лютому 2014 р., введення окупаційних військ Кремля на Донбас у 2014-2015 рр, ні врешті повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р., засвідчили неспроможність держави-терориста протистояти успішному впливу ЄС на глобальному та регіональному рівнях [45, с. 74].

Неспроможність росії протистояти Європейському Союзу економічними інструментами, вказує на те, що вона не може протиставити альтернативу, як лише відкриту демонстрацію війни, щоб зірвати євроінтеграційні процеси не лише України, але й інших європейських держав, що прагнуть обрати свій цивілізаційний шлях [45, с. 75].

На нашу думку, Кремль прагне зірвати європейський цивілізаційний вибір України і низки європейських держав, бо розуміє, що із входженням України до ЄС, вона втратить вплив у регіоні (Східна Європа) і фактично, як вони все говорять, фланг ворожого для них НАТО розшириться до їх кордону із нашою державою.

Враховуючи, що вступ Швеції та Фінляндії до НАТО розширив кордони НАТО із росією, вступ України до ЄС, а надалі до НАТО повноцінно оформить східний фланг НАТО.

Ба більше, вважаємо за необхідне вказати на те, що Україна стане впливовим гравцем і фактично вже є ним у Східній Європі, що для росії та її імперських замашок є неприпустимим явищем. Вони самі ж розуміють, що втрата впливу над Україну означатиме крах імперській ідеології Кремля та спробам відродити СРСР 2.0.

РОЗДІЛ 3.СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

3.1 Перспективи України і оцінка відповідності стандартам ЄС

Відносини України та ЄС розпочалися із здобуттям нашою державою незалежності 24 серпня 1991 р. Базовим документом, що вперше регламентував двосторонні відносини стала Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС від 16 червня 1994 р.

У 2005 р. на загальнодержавному рівні отримання статусу повноправного члена ЄС було задекларовано як стратегічна мета України. У січні 2005 р. Європейський Парламент прийняв постанову про наміри наближення взаємовідносин із Україною [12, с. 45].

З іншого боку на відносинах із ЄС позначалася, за словами О. Березовської-Чміль, Ю. Кобець та М. Міщук, «безпекова дилема», що проявлялася в пошуках моделі що дозволила б інтегруватися в європейські структури із одночасним збереженням добрих стосунків із державою терористом [3, с. 9].

Ця дилема проявлялася у політиці нейтралітету та позаблоковості, багатовекторності, євроатлантичної, європейського та євразійського векторів забезпечення національних та безпекових інтересів на внутрішній та зовнішній аренах. Проте, окупація Криму у лютому 2014 р., вторгнення на Схід України кардинально змінили зовнішньополітичні орієнтири молодोї української держави [3, с. 9].

У 2014 р. було підписано Угоду про асоціацію України із Європейським Союзом, яка замінила минулу Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС підписану у червні 1994 р.

У вересні 2014 р. Верховна Рада України синхронно із Європарламентом ратифікувала Угоду про Асоціацію України із ЄС. Врахуємо той факт, що ці всі події відбувалися вже під час окупації Криму та вторгнення окупаційних військ на Донбас.

Дана угода стала важливим та стратегічним кроком на шляху до підписання Договору про вступ ЄС. 21 лютого 2019 р. Україна підтвердила свої стратегічні зовнішньополітичні наміри закріпивши вступ до ЄС та НАТО у Конституції України [12, с. 45].

Із початком повномасштабного вторгнення наприкінці лютого 2022 р., Україна в контексті національної безпеки пришвидшила євроінтеграційні процеси. Це дозволило нашій державі 23 червня 2022 р. отримати статус кандидата на членство в ЄС.

Разом з тим, Київ отримав низку рекомендацій від Єврокомісії щодо реформування національного законодавства і приведення його до європейських стандартів, що дозволить у майбутньому стати повноправним членом Європейського Союзу. Європейські рекомендації склалися із семи взаємопов'язаних кроків, серед яких Єврокомісія запропонувала:

- 1) Здійснити реформу Конституційного Суду України;
- 2) Продовжити виконання судової реформи;
- 3) Антикорупційне законодавство, разом із призначенням очільника САП – Спеціальної антикорупційної прокуратури;
- 4) Прийняти антиолігархічний закон;
- 5) здійснювати боротьбу із відмиванням коштів;
- 6) Переглянути та змінити законодавство про національні меншини;
- 7) Реформувати та узгодити аудіовізуальне законодавство відповідно до європейських стандартів [7].

Протягом року Україна послідовно втілювала в життя рекомендації щодо вступу до ЄС. За рік, 26 вересня 2023 р. прем'єр-міністр України Д. Шмигаль заявив, що усі сім рекомендації від ЄС були виконані на урядовому рівні. Зокрема йшлося про те, що:

- 1) відбувся старт реформи Конституційного суду (відбуваються консультації із Венеціанською комісією);
- 2) здійснено перезавантаження Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів (в рамках продовження судової реформи, як складової рекомендації на шляху до вступу в ЄС);
- 3) надано більшу незалежність антикорупційним органам (обрано очільників НАБУ та САП шляхом відкритого конкурсу, прийнято урядовий законопроект щодо підвищення незалежності Спеціальної антикорупційної прокуратури. (До слова, група GRECO (держави проти корупції – 49 держав учасниць Ради Європи та США, утворена у травні 1999 р.) відзначили значний позитивний прогрес у антикорупційному законодавстві України;
- 4) напрацьовано нормативно-правову базу протидії відмиванню коштів, відповідно до стандартів FATF (Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей, утворена у липні 1989 р.);
- 5) Україна виконала рекомендації, надані Венеціанською комісією, щодо реалізації та імплементації антиолігархічного закону;
- 6) Прийнято підзаконні акти, для реалізації нового закону про нацменшини;
- 7) Запущено в дію законодавство про медіа та рекламу [43].

Європа пильно спостерігала за здійсненням реформ і 7 листопада 2023 р. констатувала, що із семи завдань, лише чотири є повністю завершеними. Наступного дня, 8 листопада 2023 р. Європейська Комісія рекомендувала розпочати переговори щодо вступу України до ЄС, при цьому високо оцінивши проведені раніше реформи [7; 11 с. 31; 35].

14 грудня 2023 р. на саміті у Брюсселі (Бельгія) лідери європейських країн вирішили розпочати із Україною та Молдовою процес переговорів щодо вступу до ЄС. Це зазначено у розділі II, п. 15 прес-релізу «European Council conclusions on Ukraine, enlargement and reforms» («Висновки Європейської Ради щодо України, розширення та реформ»), оприлюдненого на сайті Європейської Ради [11, с. 30; 34; 49].

Український дослідницький центр «Нова Європа» від моменту надання Україні статусу держави-кандидата на членство ЄС моніторить та аналізує прогрес виконання Україною семи висунутих Єврокомісією критеріїв. Загалом, на сьогодні оприлюднено результати п'яти закритих моніторингових засідань, що охоплюють період від серпня 2022 до вересня 2023 р. Детальніше за перший період – серпень 2022 – лютий 2023 в таблиці нижче:

Таблиця 3.1. Оцінка прогресу України у виконанні 7 вимог Єврокомісії (серпень 2022-лютий 2023)

Сфера реформ	Оцінка (17.08.2022)	Оцінка (14.11.2022)	Оцінка (01.02.2023)
Антикорупційна діяльність: НАБУ і САП	6	6	7
Антиолігархічна реформа	2	2	2
Реформи Конституційного Суду	0	3	2
Реформа Вищої Ради Правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України	7	6	7
Боротьба із відмиванням фінансів	5	5	6
Медійне законодавство	6	6	9
Законодавство про національні меншини	5	5	8
Загальна оцінка	4,4	4,7	5,8

Примітка. Складено автором на основі [4, с. 127; 17; 18; 19]

Відповідно до таблиці 3.1 можемо зробити наступні висновки:

- Значний прогрес протягом досліджуваного періоду, а особливо в період листопада 2022 – лютого 2023: зріст склав 1,1 бал – із 4,7 до 5,8 балів;

- Найактивніше реформи проводилися в сфері медійного законодавства (6 балів за 17.08.2022 та 9 балів за 01.02.2023), законодавства про нацменшини (5 балів за 17.08.2022 та 8 балів за 01.02.2023) та сфері антикорупційної діяльності (оцінка за 17.08.2022 – 6 балів та 7 балів за 01.02.2023);
- Аутсайдерами реформування стали реформи Конституційного Суду (станом на серпень 2022 р. реформа не була розпочата та отримала оцінку – 0, а 1 лютого 2023 р. оцінка Єврокомісії піднялася лише на 3 пункти) та прийняття антиолігархічного законодавства (протягом досліджуваного періоду – серпень 2022 – лютий 2023 – оцінка начебто була заморожена і становила 2 бали). Як зауважують співробітники науково-дослідного центру «Нова Європа» це пов’язано із відсутністю висновків Венеціанської комісії, тому на той момент оцінка антиолігархічної діяльності була призупинена.

Протягом 2023 р. загальна оцінка поступово підвищувалася і до максимальних 10 балів Україна була найближчою у вересні минулого року, коли цифра сягнула 8,1 балів із 10 можливих. Далі подаємо детальний опис змін:

Таблиця 3.2. Оцінка прогресу України у виконанні 7 вимог Єврокомісії (травень-вересень 2023)

Сфера реформ	Оцінка (04.05.2023)	Оцінка (28.09.2023)
Антикорупційна діяльність: НАБУ і САП	8	8,5
Антиолігархічна реформа	Не оцінюється	Не оцінюється
Реформи Конституційного Суду	2	6
Реформа Вищої Ради Правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України	8	9
Боротьба із відмиванням фінансів	6	6

Медійне законодавство	9	9
Законодавство про національні меншини	8	8
Загальна оцінка	6,8	8,1

Примітка. Складено автором на основі [4, с. 127; 17; 18; 19]

Виходячи із результатів оцінювання, можемо прийти до наступних висновків:

- 1) Україна значно покращила загальну оцінку виконання вимог Єврокомісії із 6,8 до 8,1 балів, що свідчить про цілеспрямоване реформування державного сектору відповідно до європейських стандартів;
- 2) Покращилася оцінка реформи у сфері судочинства – реформа КСУ – із 2 до 6 балів, та реформа ВРП і ВККС – із 8 до 9 балів;
- 3) Призупинено оцінку антиолігархічній діяльності, адже відсутні висновки Венеціанської комісії. Протягом 2022 р. оцінка становила 2 бали;
- 4) Не зазнали змін законодавство про медіа (не змінні 9 балів) і нацменшини (8 балів) та боротьба із відмиванням коштів (6 балів).

Науково-дослідний центр «Нова Європа» протягом майже 2 років статусу України кандидата на членство в ЄС провів 5 закритих засідань, де протягом досліджуваного періоду надав 5 оцінок відповідно до досліджуваного проміжку. Нижче, у таблиці 3.3 наведено загальні оцінки прогресу України у виконанні семи вимог Європейської комісії протягом 2022-2023 рр.:

Таблиця 3.3 Загальна оцінка прогресу України щодо виконання 7 вимог Єврокомісії протягом 2022-2023 рр.

	Серпень 2022	Листопад 2022	Лютий 2023	Травень 2023	Вересень 2023
Загальна оцінка	4,4	4,7	5,8	6,8	8,1

Примітка. Складено автором на основі [17; 18; 19; 20; 21]

Можемо побачити, що протягом серпня 2022 р. – вересня 2023 р. Україна проводила необхідні реформи для можливості вступу до ЄС, що давало експертам можливість покращувати загальну оцінку прогресу України у виконанні семи вимог Єврокомісії.

В той же час, самі ж експерти центру «Нова Європа», за результатами 5 засідань дещо скоригували свої оцінки: 1 період (серпень 2022; 2 місяці кандидатства) – 4,8 балів (було 4,4); 2 період (листопад 2022; 4 місяці кандидатства) – 5,2 балів (4,7); 3 період (лютий 2023; 7 місяців кандидатства) – 6,5 балів (було 5,8) [21].

Середня оцінка протягом десяти досліджуваних місяців серед експертів сягнула 6,8 балів. Це свідчить про те, що Україна, станом на вересень 2023 р. на половину наблизилася до початку процесу переговорів про вступ до ЄС.

Ми вже згадували, що О. Стефанішина у березні 2024 р. заявила, що Україна виконала вимоги Єврокомісії (йде про Копенгагенські критерії) та очікує на отримання переговорної рамки, що виведе на фінішну пряму відносини Україна-ЄС [37].

Експерти центру «Нова Європа» дійшли висновків, що найбільш проблемним сектором реформування є Конституційний Суд, бо за 10 місяців дослідження зріз із 2 балів до 6. Експерти наголошують на тому, що відповідно до закону від 13 грудня 2022 р., положення про відбір суддів до Конституційного Суду України не відповідають критеріям Єврокомісії, а закон №9225 (дата реєстрації 20 квітня 2023 р.), на їх думку, збільшує ризики політичного контролю над Конституційним Судом. За рекомендаціям Європейської Комісії, Україна повинна уникнути створення передумова для політичного контролю над Конституційним Судом України.

Український науковець, доктор економічних наук П. Несененко досліджуючи аспекти інтеграції України в європейські економічні структури, з погляду 2024 р., дав оцінку відповідності України стандартам вступу в ЄС. Його наукова оцінка зводилася до того, офіційний Київ виконує завдання щодо євроінтеграції, надані європейськими партнерами, зокрема:

- 1) Здійснює імплементацію Угоди про асоціацію з ЄС та поступово наближає українське законодавство до європейського у сфері права;
- 2) Проводить покращення торгівельних зв'язків та відносин із країнами ЄС;
- 3) Продовжує секторальну інтеграцію у внутрішні ринки Європейського Союзу;
- 4) Розширює участь у європейських програмах та ініціативах [11, с. 30].

Попри те, що у грудні 2023 р. Європейський Союз прийняв рішення про початок переговорів щодо вступу України до ЄС, рамки цих переговорів мали бути визначені у березні 2024 р.

Станом на 11 березня 2024 р. (крайній термін подання додаткової інформації з боку України) Україна виконала усі чотири рекомендації Європейської комісії, що мають дозволити нашій державі отримати переговорні рамки. Власне прийняття таких переговорних рамок було призначено на 12-13 березня 2024 р. [36].

Європейська комісія підготувала проект переговорної рамки про вступ України до ЄС та оприлюднила його в ЗМІ 12 березня цього року. Він складається із трьох частин:

- 1) Принципи, що регулюють переговори про вступ;
- 2) Суть переговорів;
- 3) Процедура переговорів.

Європейська комісія у своєму прес-релізі наголосила на тому, що метою переговорів із Україною є прийняття нею у повному обсязі нормативно-правової бази ЄС та її імплементацію в українському державно-політичному середовищі. [14].

Підсумовуючи вище сказане, варто сказати, що у пришвидшеному виконанні умов Європейського Союзу для вступу в цей союз можуть критися підводні камені. Маємо на увазі, що в силу пришвидшеного руху можуть виникнути проблеми із якістю проведених реформ, неактуальністю тих чи інших правок або ж взагалі певною мірою невідповідності євростандартам, що проявляються у певних законодавчих прогалинах, які можуть використати певні політичні кола у своїх цілях.

Саме тому, необхідна чітка оцінка відповідності України критеріям Європейського Союзу з боку європейських країн-членів даного міждержавного утворення. Маємо щирю надію на те, що пришвидшений євроінтеграційний рух буде позбавлений недоліків у сфері проведення реформ. Перед Україною стоїть важливе завдання приведення економіки та державно-правової структури до відповідності європейського права та моралі. Наша держава пройшла половину шляху для вступу до Європейського Союзу, однак перед нами залишається найважливіший відрізок історичного шляху до членства в ЄС.

На думку О. Безляк та А. Рикова, євроінтеграція із 2022 р. відбувається у країні, яка воює за свою незалежність, тому цей процес супроводжується певними поступками з боку Європейського Союзу. Проте, цьому сприяють політична воля обох сторін – України та Європейського Союзу.

3.2 Внутрішньополітичні проблеми, що вповільнюють євроінтеграційний процес України

Шлях України до Європейського Союзу не позбавлений внутрішньополітичних та внутрішньодержавних протиріч. Посилаючись на П. Несененка та С. Догадаєва, слід сказати, що не лише наша держава зацікавлена у вступі до ЄС, але й сам Європейський Союз певною мірою зацікавлений українським ринком. Проте, як зазначають науковці, ця цікавість виходить з призми вирішення нашою державою проблеми бідності, яка за їх словами є досить актуальною на сьогоднішній день [11, с. 31].

Напевне однією із найголовніших внутрішньополітичних перешкод на шляху України до Європейського Союзу є саме корупція. Тема корупції в Україні фактично є однією із топ-тем в середовищі європарламентарів, що створюють великі перешкоди у процесі початку переговорів щодо вступу України до ЄС.

Посол Європейського Союзу в Україні К. Матернова вважає, що наша держава не є єдиною європейською країною, де помічені факти корупції. На її думку, найголовнішим фактором та сигналом для європейської спільноти буде не так сама корупція, як боротьба із нею [2].

Стосовно процесу боротьби України із корупцією, то пані посол відмітила позитивні тенденції, вказуючи на те, що «...результат не змусить себе чекати довго, адже є рухи в позитивному напрямку.

До слова, відмітимо той факт, що К. Матернова наголосила на наявності чотирьох антикорупційних інституцій, а саме НАБУ (Національне антикорупційне бюро України) САП (Спеціалізована антикорупційна прокуратура), АРМА (Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів), НАЗК (Національне агентство з питань запобігання корупції) [2].

Дипломат зазначила, що корупція не створити перешкоди у початку переговорів щодо вступу України до Європейського Союзу [2].

Не менш важливою проблемою, яка гальмує процес входження України до ЄС є олігархія, яка протягом більш ніж 30 років міцно вкорінилася в державних структурах України. Власне олігархи впливають на прийняття тих чи інших законопроектів, тим самим лобіюючи власні інтереси.

Саме тому однією із рекомендації Європейської комісії було прийняття закону про олігархів та про доброчесне лобіювання. Зауважимо, що процес йшов досить довго, адже по факту, внаслідок цих законів олігархи втратять певний відсоток контролю над законодавчими та виконавчими органами влади, який був до цього. Зауважимо, що олігархи були «тіньовими кулуарними гегемонами» в Україні, які заплативши певну суму, проводили вигідні для них закони.

Вперше питання про регулювання лобіювання було підняте у 1999 р. Протягом довгих років і до сьогодні формувалися та представлялися різні проекти законів щодо контролю за лобіювання. Однак, навіть останні три законопроекти, оприлюднені у 2020 р. Комітетом Верховної Ради з правової політики до 2021 р.

були відхилені. Лише у третьому кварталі 2021 р. було утворено робочу групу щодо регулювання лобістської діяльності.

До слова, у серпні минулого року, Верховна Рада України прийняла закон «Про правотворчу діяльність», у одній із статей, яке було закладено зобов'язання для Кабінету Міністрів України протягом шестимісячного терміну з дня набрання сили подати до українського парламенту законопроект про лобізм та лобістську діяльність [34, с. 134].

Бачимо, що деякі представники бізнесу, впливові люди всіляко гальмували і можливо навіть зараз, деякою мірою, гальмують процес врегулювання контролю за лобістською діяльністю. Для них є дуже не вигідним прийняття такого закону, адже це дуже сильно відіб'ється на їх спроможності впливати на прийняття вигідних для певної соціальної групи законів, що як наслідок достатньо обмежить їхні махінації із фінансами держави та її громадян.

Такий законопроект було подано на розгляд Верховної Ради України 13 грудня 2023 р., а на початку січня 2024 р. законопроект № 10337 «Про добросовісне лобіювання» був прийнятий у першому читанні.

А. Надточієва звертає увагу на те, що паралельно із даним законопроектом, до парламенту було подано інші два альтернативні законопроекти – «Про лобізм та лобістську діяльність в Україні» (автор та ініціатор – А. Буймістер) та «Про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні» (Автор та ініціатор – С. Власенко). Того ж дня (10 січня 2024 р.) ці законопроекти були розглянуті та відхилені українськими парламентарями [34, с. 134].

Водночас, Р. Масик вважає, що євроінтеграція України та входження до складу Європейського Союзу дозволить нашій державі покращити національну безпеку та безпеку громадян. Україна на даний момент, в умовах російського повномасштабного вторгнення стоїть перед важливим вибором – включення у світові глобалізаційні процеси [30, с. 243].

Для здійснення цієї мети, за словами Р. Масика необхідно здійснити та реалізувати конкретні державні механізми, які в свою чергу дозволять нашій

державі отримати максимальні зовнішньополітичні переваги в поєднанні із малими внутрішніми втратами.

Тому євроінтеграція ставить перед Україною ключове завдання – формування якісно нової моделі державного управління та розвитку, яке буде ґрунтуватися на загальноприйнятих європейських принципах [30, с. 243].

З іншого боку, у внутрішньополітичному середовищі України все ще існують певні соціально-політичні групи, які все ще надіються на відновлення відносин із росією і не палко підтримують ідею інтеграції України до європейської спільноти. Відсоток таких людей низький, проте слід говорити, що така тенденція станом на 2024 р. все ще існує.

Вважаємо, проблему проросійського реваншу досить гострою, адже соціальною базою таких зрушень цілком може стати старе «радянське» покоління, яке все ще сумує за радянщиною, «ковбасою по 2.20» та плачуть по Леніну. З іншого боку велику частку такої соціальної бази можуть скласти населення середнього віку 40-45 р. Тут ситуація трішки інша. Мусимо розуміти, що в умовах гібридної війни росія використовує всілякі інформаційні прийоми вербування населення для співпраці на свою користь. Метою такої співпраці – є розгойдування політичної ситуації в державі, факт якої буде яскраво висвітлений на пропагандистському телебаченні і створить передумови і картинку для окупантів, щодо на кшталт «Київ не в змозі керувати країною», «Ми ж говорили, що це київська хунта і фашисти».

Нажаль, станом на сьогодні, ми бачимо широку мережу російської агентури в Україні, яка становить загрозу національній безпеці. Якщо й російські шпигуни не з'являються на території України, то вони широко використовують завербованих ними людей, які здійснюють диверсійну та колабораціонистську діяльність проти України.

Віддамо належне правоохоронним органам та органам безпеки України, які на відмінно працюють і визначають зрадників та колабораціоністів серед українського населення. Здається звичайні шпигуни, але вони можуть погіршувати політичну ситуацію в Україні, що цілком може вплинути на

відносини із партнерами в сфері співробітництва, безпеки та інтеграції України до ЄС та НАТО.

Поглянемо правді в очі, у росії досі жевріють надії на злам євроатлантичного курсу України. Вони сподівалися, що населення буде зустрічати їх з квітами, і наступного дня вони, як переможці оголосять про вступ України до російських структур.

Натомість, повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 р., цілком дало зрозуміти, що єдиним правильним зовнішньополітичним курсом України може бути рух до ЄС та НАТО.

Звісно ж найголовнішим викликом внутрішньодержавного середовища є війна росії проти України. Будь-яка війна несе протиріччя і певні загрози для держави, насамперед у сфері національної безпеки. Також під загрозою інформаційна безпека, тобто чистота інформаційного простору, що може бути засмічений пропагандою ворога.

Ніхто не відміняє факту колабораціонізму із Кремлем. Неодноразово, у ЗМІ, ми могли бачити затримання держслужбовців, що співпрацювали із російськими спецслужбами, також сприяли підробленню документів для громадян, які прагнуть незаконним чином покинути територію України.

Усі вищеперераховані факти створюють небезпеку і виклики для нашої держави, але насамперед правоохоронним органам та органам безпеки, які покликані протидіяти посяганням на територіальну цілісність та незалежність України.

3.3 Зовнішні загрози євроінтеграційного процесу України

Повномасштабне вторгнення росії в Україну, здійснене 24 лютого 2022 р. є одним із найбільшим порушень міжнародного права. Стратегія держави терориста

полягає у запереченні існування України як держави, просування наративів стосовно нелегітимності Києва для начебто узаконення права на загарбання території іншої держави і вчинення геноциду окремої нації.

Тому із впевненістю можемо констатувати той факт, що повномасштабне вторгнення росії на територію України є головним чинником, що загрожує євроінтеграційному процесу України.

Ми вважаємо, що існування такої держави як росія, яка є міжнародним терористом вже створює прецеденти для розхитування балансу сил в регіоні та цілому світі.

Війна росії проти в Україну, яку перша розпочала повномасштабним вторгненням у лютому 2022 р., створила новий великий та тривожний виклик для цілої Європи.

Водночас, ця війна стала холодним душем для «старої» Європи, адже, як наголошує Ю. Кобець, більшість країн Європейського Союзу (не без тиску української політичної верхівки, дипломатів та суспільства) поступово відкинули та все ж відкидають свої табу:

- 1) Швеція та Фінляндія подали заявки на вступ до НАТО та вже стали повноправними членами альянсу;
- 2) Німеччина почала надавати військову допомогу, країні, що перебуває у стані війни (консервативні німці довго відкидали ідею постачання надважливої військової допомоги Україні);
- 3) Данія скасувала 30-річну відмову від участі в Спільній політиці безпеки та оборони (СПБО) [23, с. 20].

Стосовно міжнародної держави-терориста, то для росії надважливим чинником у зриві євроінтеграції нашої держави, на думку С. Герасимчука та М. Драпака, є адаптація своїх планів та думок у міжнародному середовищі, тому вона активно шукає шляхи для дискредитації України, де із запереченням права України на власний зовнішньополітичний курс, вона апелює до спроб стримування США, яке на нашу думку, є лише оковамилюванням та начебто дотримання балансу сил [9, с. 3].

Шлях України до набуття статусу кандидата в члени ЄС був досить складним та тривалим з огляду на внутрішньополітичну ситуацію в нашій державі, а також ситуацію на міжнародній арені.

Із початком повномасштабного вторгнення росії на територію України, процес євроінтеграції України значно пришвидшився. Як зазначають українські політологи О. Близнюк та А. Риков, активізації даних процесів посприяло подання 28 лютого 2022 р. президентом України В. Зеленським заявки про вступ до Європейського Союзу [2, с. 123].

Велика війна рф проти України, за зауваженнями Ю. Кобець та Н. Голуб'як створили прецедент необхідності від ЄС у становленні як окремого та автономного актора на міжнародній політичній арені у сфері безпеки та оборони. Головним у цьому процесі є здатність справлятися із зовнішньополітичним тиском [23, с. 20].

На початку весни 2022 р. (1 березня) європейський парламент переважною більшістю голосів прийняв рішення про рекомендацію щодо надання Україні статусу кандидата в члени ЄС. За тиждень, 7 березня 2022 р. Рада Європейського Союзу висловила прохання Єврокомісії для надання висновків щодо заяви України, поданої напередодні. У квітні та травні 2022 р. України працювала над заповненням опитувальника, який є необхідною складовою євроінтеграційного процесу [4, с. 123].

У червні 2022 р. Єврокомісія оприлюднила висновки, у який рекомендувала Раді ЄС підтримати перспективи вступу України до ЄС, але за умови аналізу відповідності України «Копенгагенським критеріям», та проведення реформ, що склалися із семи блоків. За відсутності даних кроків, наша держава могла не отримати від ЄС даний статус.

Попри все, 23 червня 2022 р. Європарламент проголосував за надання статусу кандидатів на членство в ЄС Україні. Окрім неї, позитивне рішення отримала й Молдова. За надання статусу проголосувала більшість Європарламенту - 529 депутатів [2, с. 123].

Враховуючи, що загальна чисельність європарламентарів складає 705 депутатів, даний показник є вкрай позитивним. Загальні результати даного голосування від 23 червня 2022 р.:

Таблиця 3.1. Результати голосування Європейського парламенту щодо надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до ЄС (23 червня 2022 р.)

«За»	«Проти»	«Утрималися»
529 євродепутатів	45 євродепутатів	14

Примітка. Складено автором на основі [2, с. 123]

За зауваження О. Близняк та А. Рикова, настільки стрімке пришвидшення процесів європейської інтеграції України пояснюється більшою мірою політичною волею самої України, яка внаслідок вторгнення Кремля, підтвердила факт прагнення приєднатися до європейської спільноти. Підтвердженням даного факту, є подача заявки на четвертий день (28 лютого 2022 р.) повномасштабного вторгнення (24 лютого 2022 р.).

Це також засвідчують багаторазові заяви президента України та низки українських депутатів та дипломатів щодо того, що Україна «...продемонструвала свою належність до Європи», а також «...відданість її ідеалам» [2, с. 124].

Позиція європейських країн після подачі заявки Україною була неоднозначною та розходилася. Без сумніву, усі лідери наголошували на фактах приналежності України до Європи та Союзу, але наголошували на тому, що сам Союз, «...хоче аби вона приєдналася із часом».

Станом на кінець лютого 2024 р., на другому році повномасштабної війни, кількість населення, що підтримує вступ до ЄС значно зріс в порівнянні із груднем 2022 р. Наприкінці лютого 2024 р. більше 84% опитаного населення підтримують вступ України до Європейського Союзу, хоча в грудні 2022 р. цей відсоток був дещо меншим – 79%. Також і знизився відсоток противників вступу із 8% (грудень 2022) до 7% (лютий 2024 р.).

Ці факти свідчать про те, що попри загрозу національній безпеці та національним інтересам на міжнародній арені з боку росії, переважаюча більшість населення підтримують вступ України до ЄС.

Таблиця 3.2. Відсоток підтримки серед населення вступу до ЄС відповідно до регіонів України

Регіон України	Частка підтримки
Захід України	91%
Схід України	78%
Центр України	86%
Південь України	74,5%

Примітка. Складено автором на основі [6]

Також попри загрози з боку РФ, серед молоді значно більший відсоток прихильників вступу до ЄС (80%) ніж серед старшого покоління (80% підтримки). Щодо мовного контексту підтримки, то 87% осіб, що розмовляють вдома українською висловилися за підтримку євроінтеграції України, а серед російськомовних кількість прихильників складає 77% серед опитаних.

Можемо зробити лише один висновок, що Європа довгий час зволікала у питанні вступу України до структур Європейського Союзу. Деякою мірою, на нашу думку, це пояснюється значним російським впливом та слідом серед низки європейських країн. Найбільше він простежувався в тих державах, де фіксується велика російська діаспора – Німеччина, Австрія, Італія, а також у тих країнах, з якими у держави-терориста були певні історичні, військові та культурні зв'язки – Сербія, Болгарія, Греція, Угорщина. Найбільшими важелями тиску росії на європейські держави були фінанси та газова і нафтова «голки».

Абсурдність полягає у тому, що при загостренні питання запровадження економічних санкції щодо Москви, більшість країн, насамперед вище згадані, ніяк

не могли зіскочити із газової залежності Кремля і довго дискутували на тему даної проблеми.

Холоднокрівність у даному питанні проявили країни Балтії - Естонія, Латвія і Литва та Скандинавії - Норвегія, Фінляндія та Швеція. Саме ці країни були одними із перших, хто відмовився від російського газу та знайшов йому альтернативу. Довгий час після цього країни ЄС дійшли згоди у необхідності відмови від російський газо- та нафтопродуктів і знаходженні альтернативних джерел надходження цих продуктів.

Скептичні заяви почали частіше лунає саме після надання Україні статусу кандидата на членство ЄС. Для підтвердження своєї позиції О. Близняк посилається на думки низки європейських лідерів.

Зокрема, скептицизм у пришвидшеному режимі вступу України до ЄС висловив президент Франції Е. Макрон, який у 2022 р. заявив, що, процес входження нашої держави до ЄС «...триватиме кілька років – насправді, ймовірно, кілька десятиліть» [4, с. 125].

Міністр закордонних справ Німеччини А. Бербок, після свого візиту до України, що відбувся 10 травня 2022 р., наголосила на неможливості «короткого шляху» до вступу в ЄС.

Трохи згодом, позицію німецької колеги, підтвердив тодішній прем'єр-міністр Словенії Я. Янша, що стверджував на наявності певних країн серед членів ЄС, які прагнуть того, щоб Україна «...якнайдовше залишалася в залі очікування». Напевне, легко догадатися про які країни йде мова.

Вважаємо, що мова йде про Німеччину, Францію, Угорщину, Австрію, Іспанію. Наші припущення, засновані на дещо прохолодному та ворожому відношенні даних держав до України, у травні 2022 р. підтвердив тодішній прем'єр-міністр Італії М. Драгі, який наголосив, що великі держави ЄС заперечують надання Україні статусу кандидата, «окрім Італії...», яка за словами італійського політика позитивно ставиться до надання даного статусу. Згодом було оприлюднено уточнення, щодо країн, які заперечували надання статусу кандидата

на членство в ЄС – Франція, Австрія, Нідерланди, а також вагалася Іспанія [4, с. 124].

Напередодні голосування щодо надання Україні статусу кандидата, уряди Португалії та Данії були проти надання такого статусу нашій країні, адже вважали, що навіть без війни Україна не відповіла б критеріям, які дозволяли розпочати процес переговорів щодо вступу до Європейського Союзу [4, с. 124-125].

Натомість, на той час існувала меншість, яка рішуче висловлювалася за пришвидшення вступу України до Європейського Союзу. Здебільшого, це були країни Балтії, про які ми згадували раніше. Також такі дії збоку Заходу, підтримували певні країни Центрально-Східної Європи – Словаччина (до приходу проросійського прем'єра Р. Фіцо, який явно проти України в ЄС), Польща. Ба більше, словаки пропонували створення спеціальної процедури, яка б пришвидшила процес вступу нашої країни до ЄС.

Також президенти восьми країн ЄС – Чеської Республіки, Республіки Польща, Республіки Латвія, Республіки Литва, Республіки Естонія, Республіки Словаччини, Республіки Словенії та Республіки Болгарія підписали листа щодо повної підтримки Києва та із закликом «негайного надання Україні статусу країни-кандидата на вступ ЄС», що послідовно відкриває шлях для офіційного процесу переговорів між ЄС та Україною [4, с. 125].

Наша держава в особі вищого керівництва та дипломатичного корпусу прогнозувала такий розвиток подій, тому здійснювала низку кроків для протидії таким процесам.

Відвідини В. Зеленським країн Європи. зустрічі українських дипломатів із європейськими партнерами за підтримки створювали певний тиск та вплив на послаблення негативних тенденцій серед європейського політикуму. До даних процесів приєдналася проукраїнська європейська спільнота, яка вимагала здійснити рішучі кроки для надання Україні такий важливого статусу. Зокрема, наголосимо на тому, що 13-тий президент Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн неодноразово підтримувала Україну та заявляла про її готовність [4, с. 125].

Досить рішуча позиція, враховуючи те, що за національністю вона є німкинею, а Німеччина у своїй основі є досить консервативною та строгою державою. Проте наполеглива праця дипломатичного корпусу та вищого керівництва нашої держави проявила свої плоди.

С. Герасимчук вважає, що серед держав-членів ЄС не має явної опозиції щодо ідеї вступу України до даного союзу. Вказується, що такої опозиції не має поки серед урядів держав, але з часом це питання може загостритися. Яскравим прикладом вкрай негативної позиції щодо України є позиція уряду угорського прем'єр-міністра В. Орбана [9, с. 3].

Угорщина всіляко запихає палки в колеса на шляху України до ЄС. Спочатку наголошує на неготовності України до вступу, пізніше блокує рішення щодо надання військової допомоги, а у грудні 2023 р. напередодні саміту ЄС, на якому мав бути підтриманий початок переговорів про вступ України до ЄС, Угорщина, за словами А. Любки, піднімала ставки, щоб виграти для себе більше коштів, лише тоді вона погодиться на розблокування процесу переговорів [27].

Українські науковці та політологи поділяють думку, що навіть якщо Брюссель піде на поступки і виконає умови Угорщина, В. Орбан все одно блокуватиме процес переговорів та рух України в НАТО та ЄС. Журналіст Радіо Свобода А. Любка, вважає такий крок Орбана цинічним, адже блокування українського руху до євроатлантичних структур лише на руку угорцям, бо ті формують більш стійку і близьку позицію із росією. Мається на увазі, гроші, газ та нафта [27].

Наголосимо, що 2024 р. стане вкрай важливим для України, бо 1 липня 2024 р. Угорщина почне головувати в Європейському Союзі. Враховуючи ставлення Орбана до України, а особливо в питанні євроінтеграційного руху України, цей рік стане переломним і перевірить на міцність українську дипломатію.

Та хитрий угорський план не спрацював минулого року (блокування початку переговорів, виділення 50 млрд. допомоги для нашої держави), тому й не спрацює й цього року. За словами Д. Тужанського та С. Сидоренка В. Орбан не зміг втілити три речі в життя – заблокувати Україну, не вдалося об'єднати праві партії Європи.

В ідеалі для Орбана ситуація мала мати наступний вигляд – керівництво у Європарламенті перебирають праві партії на чолі з Орбаном, щоб створило європейську платформу для повернення Д. Трампа до влади у США [36].

Бачимо, що ні те, ні інше не стало (вибори у США мають відбутися у листопаді 2024 р.). Навпаки вето Угорщини ослабилося. Питання полягає у єдності партнерів України у виставленні червоних ліній. Це прекрасно було видно на саміті у Вашингтоні у грудні 2023 р., коли Орбан поступившись, пішов «пити каву» за проханнями своїх партнерів.

Та головною загрозою є те, що мова йде не лише про гроші. Якщо проаналізувати, то політичні ігрища Орбана із Європою прагнуть значно насолити У. фон дер Ляєн, з якою в нього відкрите протистояння.

Директор Інституту центральноєвропейської стратегії Д. Тужанський відстоює позицію, що Орбану не вдасться заблокувати рух України до ЄС, адже його зупинила проукраїнська позиція Франції та Німеччини (у чому велика заслуга українського дипломатичного корпусу, бо сам Макрон і Шольц вкрай обережно підходили до вирішення проблем України у війні із росією), бо він не бажає конфронтації із Парижем і Берліном у стратегічних питаннях. Він боїться, що німецькі інвестиції перестануть надходити до Угорщини у достатній кількості, що вдарить по бізнесу і економіці Угорщини в цілому. Та й взагалі угорці бояться бути ізольованими Європою [36].

Врешті, що ж чекати від головування Угорщини в ЄС із липня 2024 р. і які загрози можуть виникнути для України:

- Угорщина як очільник ЄС не зможе будувати порядок денний на чисто антиукраїнській ноті, адже якщо це станеться, то Угорщина отримає лише політичні мінуси та вважатиметься маргіналом серед європейських країн, що може потягти за собою ізоляцію, чого так бояться самі угорці;

- російський слід та славка Угорщина на росію в Європарламенті – на час головування Угорщини, росія всіляко намагатиметься зламати проукраїнський вектор політики ЄС руками Угорщини;
- Орбан не змусить себе стати проукраїнським – для угорців не вигідно аби до липня 2024 р. Україна ще не почала переговори про вступ, бо це означатиме, що саме Угорщина випаде історична місія оголошення початку переговорів, що для різко проросійського уряду Орбане є не припустимим. З огляду на це, початок перемовин може розпочати ще до липня цього року;
- Орбан не уникне зустрічі із В. Зеленським – якщо до цього він всіляко ухилявся від відкритої зустрічі, то головування та проукраїнська політика ЄС зобов’яже Орбана здійснювати зустрічі із президентом України. Можливо саме тоді, президенту вдасться вплинути на позицію Угорщини в краще для України русло;
- Погляд Угорщини на Україну крізь призму росії – найбільш небезпечна тенденція, з якою Україні необхідно невинно працювати, щоб переломити проросійський хребет Угорщини. Навіть досі, за слушними зауваженнями Д. Тужанського, будь-яка можлива двостороння зустріч країн в Ужгороді розглядається другою у призмі росії і того, що та подумає. Держава-терорист всіляко використовує угорський фактор в Закарпатті для внутрішнього розхитування ситуації в державі.

Нещодавно на початку квітня 2024 р. на виборах президента Словаччини перемогу здобув соратник антиукраїнського прем’єра Фіцо – П. Пеллегріні, що набрав 53,12% голосів виборців. Враховуючи, що вся верхівка Словаччини на сьогодні є антиукраїнською, то це створює для України новий виклик – боротьба проти можливої проросійської та антиукраїнської вісі у Європі, що складається із Угорщини та Словаччини.

Такий факт говорить лише про одне – необхідність швидкого реагування з боку України на події та виклики міжнародного характеру, адже від передачі

Словаччиною літаків нашої державі до перемоги проросійського кандидата на виборах пройшло зовсім небагато.

Перед нашою країною стоїть серйозне завдання, що полягає у нейтралізації російського впливу в цих країнах. Адже, по факту на кордоні з Україною формується доволі велика опозиція Україні в особі Угорщини та Словаччини. Для цього необхідно постійно звертатися до колег-сусідів, проводити зустрічі, бесіди, обговорення, на яких Україна чітко повинна донести Угорщині та Словаччині факт військової агресії росії проти України і цілком реальний сценарій майбутнього військового конфлікту, що може розгорнути московський диктатор в глибині континентальної Європи. Адже його мета одна – руйнування коаліції, що створилася навколо України.

ВИСНОВКИ

У рамках дослідження проаналізовано особливості поняття «євроінтеграційного процесу», з'ясовано напрямки розвитку ЄС та теорії формування майбутнього Європи. Виведено етапи інтеграції країни та її теоретичні аспекти комунікації з Європейським Союзом. Досліджено питання «євроінтеграційного процесу» у науковій літературі та проаналізовано бачення різних, як вітчизняних, так і зарубіжних, авторів.

Проаналізовано вимоги для євроінтеграції, що надає можливість спрогнозувати майбутніх кандидатів ЄС. Особливої уваги варто звернути на розгляд питання «політики євроінтеграції», яка останнім часом активізувалася і з плином часу переходить на нові етапи.

Сформовано і зазначено різні форми взаємодії інституцій ЄС з країнами-кандидатами. Таким чином, виокремлено декілька головних інституцій, які найбільше співпрацюють з новим учасниками.

Виокремлено форми взаємодії центрального апарату ЄС, що допомагає відобразити зацікавленість і прагнення до покращень країн регіону та глобальної реконструкції.

Описано рейтинг підготовки України до вступу в ЄС за допомогою, міжнародних і вітчизняних центрів оцінювання євроінтеграційного розвитку. Також, завдяки теоретичному розумінні євроінтеграції описані внутрішні ризики, які можуть вплинути, вповільнити цей процес.

Ключовою особливістю дослідження є огляд зміни ставлення країн-учасниць ЄС, щодо України, до і протягом війни з РФ. Україна протягом багатьох століть є пов'язаною із історією Європи і завжди підтверджувала свій цивілізаційний вибір в сторону Європи. Не рідко аби бути серед вільних народів Європи українці повинні були воювати за своє європейське майбутнє.

Наша держава знову у полум'ї війни бореться за європейське майбутнє власної держави та не тільки за європейський вибір, а взагалі за власну незалежність та існування на політичній карті світу.

Без сумніву, Україна здобуде перемогу у війні, але на правду вона буде важкою та кривавою. Як показує військова історія світу, будь-які важливі та кардинальні зміни окроплюються кров'ю.

24 лютого 2022 р. держава-терорист вторглася в Україні із надіями перервати євроінтеграційний процес України. Однак варварські дії лише дали зрозуміти правильність зовнішньополітичного курсу держави і пришвидшили процес зближення України та ЄС. Війна ставить перед Україною величезні виклики та загрози.

